

Högskolan i Kristianstad

EXAMENSARBETE

Psykologi III

Våren 2012

Hård eller mjuk? - Val av metoder i hundträning speglar personlighet och sociala attityder

Författare

Anna Berglund

Handledare

Samantha Sinclair

Hård eller mjuk? - Val av metoder i hundträning speglar personlighet och sociala attityder

I litteraturen antyds ibland att dominansåsikter och uppfattningen att hundar ska behandlas med hårda tag för att uppnå lydning tycks hänga ihop. Däremot verkar det inte ha genomförts några studier för att undersöka om sambandet verkligen existerar. En Internetbaserad enkätundersökning med 355 deltagare genomfördes för att undersöka om ett antal personlighetsdrag predicerar klassiska dominansattityder mot hundar. Dessutom undersöktes om samma variabler plus klassiska dominansattityder predicerar en överseende attityd till plågsamma metoder för att uppnå hundlydning. Av variablerna visade sig manligt kön och klassiska dominansattityder vara de viktigaste för att predicera en överseende attityd till plågsamma metoder. För att predicera en hög grad av klassiska dominansattityder var manligt kön och en hög grad av social dominansorientering viktigast.

Nyckelord: djurplågeri, dominans, hundar, lydning, empati, SDO

I hundsammanhang finns en ständigt återkommande konflikt kring dominans och hur man ska hantera hundar. Den ena sidan menar att hundar är mycket hierarkiska till sin natur och måste ha en dominant ledare. Mest känd i det sammanhanget är antagligen Cesar Millan, som baserar sin metod till största delen på dominans (Millan & Peltier, 2006). På den andra sidan finns de som menar att dominans och rangordning inte spelar någon som helst roll. De tycker istället att man bara ska ha det mysigt med sin hund och belöna önskade beteenden. Mest känd i det sammanhanget i Sverige är antagligen Anders Hallgren, som i nästan helt avfärdar vikten av dominans (Hallgren, 2006, ss. 90-94). Båda sidor menar att de bygger sina åsikter på fakta - men att den andra sidan inte gör det. Jackson-Schebetta (2009) har till exempel beskrivit Cesar Millans dominansmetoder som en ideologi. När man läser debatterna på olika hundforum så kan man ana att rena fakta ofta inte spelar den främsta rollen för någon av sidorna, även om de självklart också för fram rena fakta ibland. En möjlighet är att de två sidorna främst drivs av olika personligheter, snarare än av olika goda kunskaper om hundar, oavsett hur hundar egentligen fungerar.

Uppfattningen att dominans och rangordning är centralt för hundar uppstod under början av 1900-talet. Det började med att zoologen Thorleif Schjelderup-Ebbe publicerade forskning i Tyskland om rangordningar hos höns på 1920-talet (Perrin, 1955). Under 1930-40-talet utfördes sedan liknande forskning om hundarnas närmaste släktingar vargarna av bland annat Schenkel (1947). Ren fakta stod dock inte alltid högst i kurs ens bland forskarna. Till exempel påpekade Schenkel (1947) att det egentligen inte fanns några forskningsresultat om vargarnas sociala liv i det vilda, men samtidigt rekommenderade han den skönlitterära författaren Jack Londons böcker som en ungefärlig beskrivning av verkligheten. Myten om en dominant alfahane som enväldshärskare i vargflocken ingick även i nazisternas propaganda för att visa att det är naturligt för massan att underordna sig en överlägsen ledare (Zimen, 1981, s. 307). Trots att modern forskning om både hundar och vargar visar att många populära dominansuppfattningar är förlegade så lever de kvar i förvånansvärt hög utsträckning (Bradshaw et al., 2009; Mech 2008). När man läser diskussionerna på olika hundforum på Internet så kan man lätt också få bilden av att dominansuppfattningar och hårda tag hänger

ihop. Sambandet finns även föreslaget i litteraturen, se till exempel Yin (2007), men det verkar inte ha gjorts några studier för att ta reda på om det verkligen existerar.

Det finns många olika definitioner av begreppet dominans i djursammanhang (Drews, 1993) och därför krävs det att man väljer ut en viss grupp av enhetliga uppfattningar om dominans som man mäter. Här används begreppet klassiska dominansattityder som benämning på de förmodat enhetliga uppfattningar som bland annat har populariserats av Millan och Peltier (2006). Anledningen till att de benämns som klassiska är att de inte är något nytt påfund, utan har sitt ursprung i första halvan av 1900-talet.

Den här studien syftar bland annat till att klarlägga om klassiska dominansattityder som förekommer bland hundmänniskor predicerar attityder som kan innebära en ökad risk för djurplågeri för att uppnå lydning. Om så är fallet är det ännu viktigare att försöka komma tillrätta med de av uppfattningarna om dominans som är rent felaktiga. Då kan det vara värdefullt med en bättre förståelse för varför de dröjer sig kvar bland människor trots att de till mångt och mycket faktiskt är förlegade. Frågan är alltså i det fallet vilka faktorer, alltså mänskliga egenskaper, åsikter och personligheter, som predicerar klassiska dominansattityder. Ett annat syfte med studien är att klarlägga olika personlighetsdrag som direkt påverkar attityder till plågsamma metoder för att uppnå lydning. Om det skulle visa sig att empati är en viktig faktor så ger det till exempel ytterligare stöd för värdet av Djurskyddet Sveriges satsning REDE (Respekt, Empati, Djur, Etik) som bland annat går ut på att öka barns empatiska förmågor.

I denna studie undersöks hur personlighetsdragen social dominansorientering, empatisk omtanke, perspektivtagande, samt social och aggressiv dominans relaterar till klassiska dominansattityder om hundar respektive en överseende attityd till plågsamma metoder för att uppnå hundlydning.

Personlighetsdrag

Social dominansorientering (SDO) (Pratto, Sidanius, Stallworth, & Malle, 1994) är ett personlighetsdrag som handlar om hur en person ser på hierarkier. Har en människa hög SDO så tycker den att det är bra att vissa grupper får bestämma över andra. Låg SDO innebär istället att man vill att världen ska vara mer "platt" socialt sett. SDO korrelerar med många olika faktorer, till exempel om man röstar höger eller vänster, och individer med hög SDO strävar ofta efter en position med hög status till skillnad mot personer med låg SDO (Pratto, Sidanius, Stallworth, & Malle, 1994). Hyers (2006) har undersökt hur SDO hänger ihop med både personlig användning av och generellt stöd för användning av djur. Exempel på sådan användning är djurförsök för medicinska syften eller kosmetika, samt djuruppfödning till lyxvaror som till exempel pälsar. SDO visade sig ha en liten men signifikant korrelation med vilka åsikter som testdeltagarna hade. Testdeltagarna i studien rättfärdigade bruk av djur till bland annat matproduktion med olika myter om djur. Till exempel att de inte har några känslor ändå, att de är uppvuxna i den miljön och ändå inte känner till något bättre, samt att det är människans rätt att nyttja djur eftersom de är skapade för mänskligt bruk. Två andra studier har undersökt och kommit fram till att SDO delvis kan predicera om en människa äter kött eller inte (Bilewiczl, Imhoff, & Drogosz, 2011; Allen, Wilson, Hung, & Dunne, 2000). Köttätare i den ena studien ansåg sig vara annorlunda än djuren och kunde på så sätt rättfärdiga att de åt kött. Vegetarianerna såg istället djuren som likvärdiga i känslor och emotioner och därför kunde de inte äta kött (Bilewiczl, Imhoff, & Drogosz, 2011). I den andra studien visade det sig att köttätare ansåg att hierarkier var en bra sak och fokuserade mindre på känslor (Allen Wilson, Hung, & Dunne, 2000). Med tanke på vad dessa studier har kommit fram till så kan man tänka sig att människor med hög SDO anser att det är lämpligt med en

stark ledare som hundar ska underordna sig. Personer med lägre SDO anser kanske inte att hierarkier och hundar har något med varandra att göra och att hundar därför inte behöver en dominant ledare. SDO har också en negativ korrelation med empati (Pratto et al., 1994).

Känslor som förekommer i samband med empati är sympati, ömhet, medkänsla och liknande. Människor har lättare att känna empati och medkänsla för en annan individ som liknar dem själva och med djur som har mänskliga drag (Hills, 1995). Empati hänger också ihop med en känsla av rättvisa. Hundar kan anses vara en liten grupp i minoritet bland oss människor. De har inte mycket att säga till om och de anses ändå vara människans bästa vän – alltså att de har någon sorts mänsklig egenskap. Om en grupp i minoritet hamnar i underläge kan detta leda till medlidande hos andra individer som inte hör till den grupp som är i minoritet (Hills, 1995). Man kan tycka att detta borde vara nog för att människor som har en hög empatisk förmåga skulle kunna känna empati med en hund och kanske inte använda så hårda metoder för att få den att göra som man vill. Tvärtom borde människor som har låg empatisk förmåga ha mer överseende med hårda metoder mot hundar för att uppnå lydnad.

För att få andra människor att göra något kan man använda sig av antingen social dominans eller aggressiv dominans (Kalma, Visser, & Peeters, 1993). Social dominans är ett mer positivt bemötande där man tar initiativ och uppmuntrar människor till att genomföra något. Människor som använder social dominans kan ses som mer självhävdande. Människor som istället använder den aggressiva dominansstilen, som till exempel att använda lögn och aggression för att få som de vill, kan uppfattas som mer otrevliga (Kalma, Visser, & Peeters, 1993). I hundsammanhang kan man tänka sig att en socialt dominant person hellre uppmuntrar hunden till lydnad genom att locka den med saker, som lek, godis eller beröm. En aggressivt dominant person kanske hellre beordrar och förväntar sig lydnad av hunden bara för att den redan ska veta vad som krävs av den som hund och hellre bestraffar än belönar. Kanske finns det en koppling till klassiska dominansattityder för hundar mellan dessa olika dominansstilar gentemot människor.

Hunderfarenhet och användning av hund

Predicerar det högsta antalet hundar som man har haft vid ett tillfälle olika attityder kring hundar eller inte? På olika hundforum påstås det ofta att större hunderfarenhet är förklaringen till vilken sida man står på i dominansfrågan. Vilken sida som sägs ha den största hunderfarenheten beror ofta på vilken sida den som uttalar sig står på. Jag tänker inte ta ställning till vilken sida jag tror har rätt baserat på godtycke, utan nöjer mig med att undersöka hur sambandet ser ut. Därför tar jag med antal hundar som en oberoende variabel för att testa mot de båda beroende variablerna utan att ställa upp någon specifik hypotes i förväg.

Om man känner att bruksändamål är ett bra syfte med att ha hund så skulle det kunna tänkas påverka attityden till hundar. Det finns i alla fall forskning som tyder på ett samband mellan inställningen till användning av djur och empati för djur i allmänhet (Hills, 1993). I denna studie använde man sig av en empatiskala som var anpassad för att mäta empati hos människor för olika djur. Man kom fram till att bönder är mer positivt inställda till instrumentell användning av djur och samtidigt har lägre empati för djur, medan djurrättsaktivister tvärt om är mer negativt inställda till instrumentell användning av djur och har högre empati för djur. Stadsbor hamnar istället mellan de båda andra grupperna både när det gäller instrumentell användning av djur och empati för djur.

Skillnader mellan katt- och hundmänniskor

Perrine och Osborne (1998) har kommit fram till att det inte är någon skillnad mellan katt- och hundmänniskor i hur dominanta de är, men att hundmänniskor anser sig vara mer självständiga än kattmänniskor. De hade dock bara använt en enda item i sin dominansskala och frågat om hur väl deltagarna höll med om att de var dominanta. I en studie av Kid och Kid (1980) framkom däremot att manliga hundmänniskor var mer dominanta och kvinnliga kattmänniskor var mindre dominanta än övriga deltagare. Man kan tänka sig att de båda studierna har riktat in sig på ett onödigt brett dominansbegrepp. Eftersom katter nog kan anses vara svårare att leda än hundar så känns det spontant som att skillnaden borde finnas i social dominans. Det kanske inte är någon speciellt viktig fråga, vilket gör att det nog inte är så sannolikt att det kommer göras några studier om enbart den frågan. Eftersom data kring dominans ändå samlas in i den här studien så kan det dock vara värt att undersöka i och med att det bara kräver ett extra item i enkäten.

Hypoteser

Med detta sagt så kan vi ställa upp några relevanta hypoteser. Studien involverar två beroende variabler: dels klassiska dominansattityder om hundar och dels överseende attityder till plågsamma metoder för att uppnå lydnad.

- Hög social dominans, hög aggressiv dominans och hög SDO predicerar starkare klassiska dominansattityder om hundar. Om man känner att olika bruksändamål är ett bra syfte med att ha hund så predicerar detta också en högre grad av klassiska dominansattityder om hundar.
- Hög aggressiv dominans, låg empatisk omtanke, lågt perspektivtagande, hög SDO, hög social dominans och hög grad av klassiska dominansattityder predicerar en överseende attityd till plågsamma metoder för att uppnå hundlydnad. Om man känner att olika bruksändamål är ett bra syfte med att ha hund så predicerar detta också en mer överseende attityd till användning av plågsamma metoder.
- Människor som föredrar hundar har högre social dominans än människor som föredrar katter.

Metod

Deltagare och procedur

Enkäten konstruerades som ett formulär i Google Dokument. Rubriken var ”Enkät om lydnad och ledarskap för hundar” för att inte leda in respondenternas tankar på det exakta syftet med enkäten. Den kom att innehålla 62 frågor och tog ungefär 10 minuter att fylla i. Skalorna kom i följande ordning: bruksattityd, klassisk dominansattityd om hund, djurplågeriattityd, perspektivtagande, empatisk omtanke, social dominans, aggressiv dominans, social dominansorientering, samt en kortform av Marlowe-Crowne Social Desirability Scale (se appendix). Respondenterna rekryterades genom inlägg på flera av de största diskussionsforumen på Internet. Dels inkluderades rena hundforum som Rastplatsen, Hundar i Fokus och Aktiv Hund. Dels inkluderades också andra stora forum för att få med

hundägare utan specialintresse för hundar. Dessutom skickades enkäten ut till studenterna på etologi och djurskyddsprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet, påbyggnadskurserna för djurskyddsinspektörer på Linnéuniversitetet, kursen hundens beteendebiologi 2 på Linköpings universitet, samt hundutbildningarna på Sunderby Folkhögskola. Enkäten lämnades även ut till människor i författarens närhet.

Både hundägare och människor som inte har någon hund fick fylla i enkäten. Svaren var anonyma, men ålder och kön efterfrågades. Det kom in sammanlagt 355 svar. Av dessa var det 256 kvinnor i åldrarna 13 till 72 år ($M = 29.95$ $SD = 11.97$) och 99 män i åldrarna 20 till 70 år ($M = 35.89$ $SD = 10.20$).

Instrument

Enkäten innehöll både frågor till ett antal skalor (se appendix) och fristående frågor om hur många hundar man har haft samtidigt (privat eller i arbetet), om man föredrar katter eller hundar, samt kön och ålder. Som svarsalternativ till frågorna till de olika skalorna användes en Likertskala från 1 till 7, där 1 = instämmer inte alls, och 7 = instämmer helt.

För att mäta olika aspekter av empati användes skalorna empatisk omtanke (empathic concern scale, EC) och perspektivtagande (perspective taking scale, PT) från Davis (1980). Ett exempel på ett item från perspektivtagandeskalan är "ibland försöker jag förstå mina vänner bättre genom att föreställa mig hur saker upplevs från deras håll", och från empatisk omtanke "när jag ser någon bli utnyttjad känner jag mig beskyddande mot den". En fördel med Davis sätt att mäta empati är att begreppet delas upp i fyra olika komponenter som kan mätas var och en för sig. Andra empatiskalor finns också men som Davis påpekar så klumpar de ihop alla komponenter i empati till ett enda mått. Förutom de två använda delskalorna finns också två andra delskalor - fantasy scale och personal distress scale - men dessa valdes bort för den aktuella studien för att få en rimligt lång enkät. Att just de skalorna valdes bort beror på att de inte rör den typ av situationer som är aktuella när det gäller hundlydnad. Med andra ord undersöker inte studien empati i allmänhet utan två specifika aspekter av empati. Från skalorna för perspektivtagande och empatisk omtanke valdes dessutom några enstaka frågor bort för att hålla nere det totala antalet frågor i enkäten. De frågor som valdes bort var de minst tydligt formulerade av de frågor som upplevdes ligga närmast varandra i formulering.

Skalorna för att mäta social och aggressiv dominans är hämtade från Kalma och Peeters (1993). Skalan för social dominans innehöll sju olika frågor, som till exempel "jag har inga problem med att prata inför en grupp människor", medan skalan som mätte aggressiv dominans innehöll sex stycken frågor, som till exempel "jag anser att det är viktigt att få som jag vill även om det orsakar ett gräl".

SDO mättes med 16-items Social Dominance Orientation scale som återfinns i Pratto et al. (1994). Även här valdes vissa frågor bort med hänsyn till tiden det skulle ta att fylla i enkäten. De frågor som valdes bort var sådana som upplevdes ligga nära i formulering till frågor som fick vara kvar.

Deltagarna fick även svara på en kortform av Marlowe-Crowne Social Desirability Scale (Rudmin, 1999) så att det senare skulle gå att kontrollera statistiskt för social önskvärdhet i analysen. Kortformen innehöll tio frågor som till exempel "ibland vill jag hellre hämnas än att glömma och förlåta" och "ibland blir jag irriterad på människor som ber mig om tjänster".

Skalan för att mäta klassisk dominansattityd konstruerades speciellt för den här studien utifrån påståenden som förekommer på olika hundforum på Internet. Den innehöll sex olika items, som till exempel "en grupp hundar har alltid en dominant ledare som bestämmer vad de andra i gruppen ska göra". Dominanspåståendena finns också dokumenterade i litteraturen

från båda sidorna i debatten. Se till exempel Grognet och Parker (1992) samt Millan och Peltier (2006, ss. 149-152) respektive Hallgren (2006, ss. 90-93).

Frågorna som mäter attityder till plågsamma metoder för att uppnå lydnad berör användning av el-halsband, stackel, stryphalsband och hårda koppelryckningar. Ett exempel från de fem olika items som skalan bestod av är ”det är olämpligt att använda stackel (halsband med piggar in mot halsen) för att få hunden att lyda”. Användning av stackel och el-halsband är olaglig i Sverige och räknas som brott mot djurskyddslagen och/eller djurplågeri juridiskt (se Jordbruksverkets föreskrift SJVFS 2008:5, 4 § och 13 §, DSL 36 § 2 p. samt BrB 16 kap. 13 §). Dessutom finns en fråga om att ett visst mått av fysiskt våld för att uppnå lydnad alls kan vara försvarbart.

Vid en reliabilitetsanalys bör alla skalornas Cronbach alpha ligga på minst 0.7 och helst över (Pallant, 2007, s. 95). De flesta skalorna uppnådde det värdet: bruksattityd (0.75), klassiska dominansattityd (0.88), djurplågeriattityd (0.78), perspektivtagande (0.73), empatisk omtanke (0.84), social dominans (0.88), aggressiv dominans (0.71) och SDO (0.85). Social önskvärdhet hamnade däremot på det låga värdet 0.51. Skalan för social önskvärdhet såg inte bra ut vare sig för kvinnor (0.51) eller för män (0.47). Vid en närmare analys framgick det att frågorna 54 och 56 (se appendix) drog ner reliabiliteten. Med dessa båda frågor borttagna steg Cronbach alpha till 0.54 för båda könen tillsammans, till 0.53 för kvinnorna och till 0.51 för männen. Det är inte idealiskt men det är åtminstone närmare det värde på 0.65 som Rudmin (1999) fick med samma skala.

Alla skalorna undersöktes därefter med män och kvinnor uppdelade var för sig för att fastställa att de fortfarande uppfyllde kravet på ett Cronbach alpha på 0.7 och de flesta gjorde det.

För aggressiv dominans hamnade männen på 0.68. Det visade sig att korrelationen mellan frågorna 38 och 39 (se appendix) och övriga frågor var så låg (i de flesta fall under 0.2) att de två grupperna av frågor antagligen mäter olika saker. Efter att frågorna 38 och 39 plockats bort så är fortfarande Cronbach alpha för männen 0.68 men det finns inget sätt att höja värdet utan att samtidigt sänka det för kvinnorna. Det mest optimala totalt sett är att låta de övriga frågorna vara kvar.

För djurplågeriattitydsskalan var det istället kvinnornas Cronbach alpha på 0.68 som inte riktigt höll måttet efter uppdelningen. Genom att ta bort fråga 18 (se appendix) gick det att höja Cronbach alpha för kvinnorna till 0.70. Detta drog i och för sig ner Cronbach alpha för männen och båda könen tillsammans, men värdena låg fortfarande över 0.7.

Sammanfattningsvis så togs frågorna 18, 38, 39, 54 och 56 bort innan ytterligare analys utfördes.

Resultat

Deskriptiv statistik

Medelvärden och standardavvikelser för de olika variablerna finns i tabell 1. Av de svarande var det en avsevärd andel som var positivt inställda till metoder som är helt olagliga i Sverige (el-halsband och stackel) för att uppnå hundlydnad. Av männen var 32.3 % positivt inställda (svaret 1-3) till minst en av de båda metoderna. Av kvinnorna var motsvarande andel 9.0 %.

Tabell 1
Medelvärden och Standardavvikelser för Män, Kvinnor och Alla

Variabel	Alla (n=355)		Kvinnor (n=256)		Män (n=99)	
	M	SD	M	SD	M	SD
Ålder	31.60	11.79	29.95	11.97	35.89	10.20
Bruk	19.32	5.32	19.25	5.43	19.48	5.04
Klassisk dominansattityd	16.22	9.37	13.06	7.37	24.38	9.08
Djurplågeriattityd	10.02	5.90	8.13	4.70	14.91	5.90
Perspektivtagande	25.77	5.49	25.96	5.33	25.27	5.88
Empatisk omtanke	37.10	7.77	38.59	7.11	33.25	8.12
Social dominans	32.62	9.34	31.34	9.43	35.93	8.28
Aggressiv dominans	13.58	5.03	12.80	4.95	15.61	4.68
SDO	17.49	9.15	15.53	8.05	22.56	9.89
Antal hundar	2.29	1.45	2.30	1.46	2.29	1.45

Djurplågeriattityd

Hypoteserna var att hög aggressiv dominans, låg empatisk omtanke, lågt perspektivtagande, hög SDO, hög social dominans och hög grad av klassiska dominansåsikter predicerar en överseende attityd till plågsamma metoder för att uppnå hundlydnad. En positiv inställning till att använda hundar för olika bruksändamål skulle också predicera en överseende attityd.

Hierarkisk multipel regression användes för att utvärdera hur väl de olika oberoende variablerna (kön, ålder, antal hundar, bruksattityd, klassisk dominansattityd, social dominans, aggressiv dominans, perspektivtagande, empatisk omtanke och SDO) predicerar djurplågeriattityd när man kontrollerar för social önskvärdhet. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven på normalitet och homoskedasticitet inte var uppfyllda. Det beror antagligen på att djurplågeriattityderna är positivt snedfördelade och dessutom har en golfeffekt, vilket framgår när de plottas. I ett sådant läge bör man enligt Tabachnick och Fidell (2007, s. 87) göra en logaritmisk transformering av variabeln. Att variabeln transformeras är inget problem enligt Tabachnick och Fidell (2007, s. 86) eftersom skalan är speciellt konstruerad för den här studien. Efter transformering med LG10 blev kraven kring normalitet, homoskedasticitet, linjäritet och multikollinearitet relativt väl uppfyllda. Inga utliggare (standardiserade residualvärden under minus tre eller över plus tre) påträffades. Social önskvärdhet i steg ett förklarade 1.3 % av variansen i djurplågeriattityd. Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så förklarade modellen som helhet 35.3 %, $F(11, 343) = 16.99, p < 0.001$. De oberoende variablerna förklarade ytterligare 34.0 % efter att social önskvärdhet kontrollerats för, $R \text{ squared change} = 0.340, F \text{ change}(10, 343) = 18.02, p < 0.001$. Vilka variabler som var signifikanta i den slutliga modellen framgår ur tabell 2. Med heteroskedasticitet finns risk för typ-1-fel (Osborne & Waters, 2002) och det inträffar i det här fallet. En variabel visade sig nämligen vara signifikant före men inte efter transformeringen.

På grund av att effekten av kön var så pass stark valde jag även att dela upp män och kvinnor för att kunna göra om analysen för varje kön för sig.

Hierarkisk multipel regression användes för att utvärdera hur väl samma oberoende variabler predicerar djurplågeriattityd hos kvinnor när man kontrollerar för social önskvärdhet. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven på normalitet och homoskedasticitet inte var uppfyllda. Det beror antagligen på att djurplågeriattityderna är positivt snedfördelade och dessutom har en golfeffekt även i det här

fallet, vilket framgår när de plottas. Med en transformering med LG10 av variabeln blev kraven runt normalitet, homoskedasticitet, linjäritet och multikollinearitet relativt väl uppfyllda. Inga utliggare påträffades. Social önskvärdhet i steg ett hade inget signifikant förklaringsvärde för variansen i djurplågeriattityd. Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så förklarade modellen som helhet 17.7 %, $F(10, 245) = 5.28, p < 0.001$. De oberoende variablerna förklarade ytterligare 17.7 % efter att social önskvärdhet kontrollerats för, $R\text{ squared change} = 0.177, F\text{ change}(9, 245) = 5.86, p < 0.001$. Vilka variabler som var signifikanta i den slutliga modellen framgår ur tabell 2.

Av hypoteserna stämde att klassiska dominansåsikter korrelerade med djurplågeriattityder både för kvinnorna separat och för båda könen tillsammans. Högre grad av bruksattityd predicerar också en högre grad av djurplågeriattityd hos båda könen tillsammans och hos kvinnorna separat. Varken aggressiv dominans, empatisk omtanke, SDO, social dominans eller perspektivstagande predicerar en överseende attityd till plågsamma metoder för att uppnå hundlydnad. Däremot predicerar en högre grad av perspektivtagande hos kvinnorna en högre grad av djurplågeriattityd.

Hierarkisk multipel regression användes även för att utvärdera hur väl samma oberoende variabler predicerar djurplågeriattityder hos män när man kontrollerar för social önskvärdhet. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven kring linjäritet, multikollinearitet, normalitet och homoskedasticitet var uppfyllda. Inga utliggare påträffades. Social önskvärdhet i steg ett hade inget signifikant förklaringsvärde för variansen i djurplågeriattityd ($p = 0.19$). Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så var modellen fortfarande inte signifikant ($p = 0.061$). Se Tabell 2.

Tabell 2
Prediktorer för Djurplågeriattityder hos Kvinnor och Män

Variabel	β (kvinnor)	β (män)	β (alla)
Kön	-	-	0.296***
Ålder	-0.045	0.210	-0.005
Antal hundar	0.074	0.204*	0.076
Bruksattityd	0.157*	0.074	0.114*
Klassisk dominansattityd	0.408***	0.164	0.344***
Social dominans	-0.040	0.168	0.007
Aggressiv dominans	0.068	-0.057	0.029
Perspektivtagande	0.193**	-0.189	0.095
Empatisk omtanke	-0.049	-0.002	-0.018
SDO	-0.008	0.048	0.019

Not. R Square Change: 0.340*** (alla), 0.177***(kvinnor), 0.157 (män). Manligt kön predicerar högre värden på djurplågeriattityd.

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Klassisk dominansattityd

Hypoteserna var att hög social dominans, hög aggressiv dominans, hög SDO samt en positiv inställning till att använda hundar för olika bruksändamål predicerar en högre grad av klassiska dominansåsikter om hundar.

Hierarkisk multipel regression användes för att utvärdera hur väl de olika oberoende variablerna (kön, ålder, antal hundar, bruksattityd, social dominans, aggressiv dominans, perspektivtagande, empatisk omtanke och SDO) predicerar klassiska dominansattityder när

man kontrollerar för social önskvärdhet. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven på normalitet och homoskedasticitet inte var uppfyllda. Det beror antagligen på att även klassiska dominansattityder är positivt snedfördelade och dessutom har en golfeffekt, vilket framgår när de plottas. Eftersom även den här skalan är speciellt konstruerad för den här studien är det inget problem att variabeln transformeras. Efter transformering med LG10 av variabeln blev kraven kring normalitet, homoskedasticitet, linjäritet, och multikollinearitet relativt väl uppfyllda. Inga utliggare påträffades. Social önskvärdhet i steg ett förklarade 0.7 % av variansen i klassisk dominansattityd. Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så förklarade modellen som helhet 35.2%, $F(10, 344) = 18.72, p < 0.001$. De oberoende variablerna förklarade ytterligare 34.6% efter att social önskvärdhet kontrollerats för, $R\text{ squared change} = 0.346, F\text{ change}(9, 344) = 20.41, p < 0.001$.

Av hypoteserna så fick det prediktiva värdet av SDO stöd, medan en positiv inställning till att använda hundar för olika bruksändamål korrelerar negativt med klassiska dominansattityder, tvärtemot hypotesen. Social dominans och aggressiv dominans hade inte något prediktivt värde. Resultatet visar också att det största antalet hundar som man har haft samtidigt vid ett tillfälle korrelerar negativt med klassiska dominansattityder för hundar. Vilka variabler som var signifikanta i den slutliga modellen framgår ur tabell 3.

På grund av att effekten av kön var så pass stark även i det här fallet valde jag att dela upp män och kvinnor för att kunna göra om analysen för de båda könen var för sig.

Hierarkisk multipel regression användes för att utvärdera hur väl samma oberoende variabler predicerar klassiska dominansattityder hos kvinnor när man kontrollerar för social önskvärdhet. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven på normalitet och homoskedasticitet inte var uppfyllda. Det beror antagligen på att de klassiska dominansattityderna är positivt snedfördelade och dessutom har en golfeffekt också här, vilket framgår när man plottar dem. Efter transformering med LG10 av variabeln blev kraven kring normalitet, homoskedasticitet, linjäritet, och multikollinearitet uppfyllda. Inga utliggare påträffades. Social önskvärdhet i steg ett hade inget signifikant förklaringsvärde för variansen i klassisk dominansattityd. Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så förklarade modellen som helhet 14.4 %, $F(9, 246) = 4.60, p < 0.001$. De oberoende variablerna förklarade ytterligare 14.1 % efter att social önskvärdhet kontrollerats för, $R\text{ squared change} = 0.141, F\text{ change}(8, 246) = 5.05, p < 0.001$.

Även hos kvinnorna visade sig SDO predicera klassiska dominansattityder. En positiv inställning till att använda hundar för olika bruksändamål visade sig predicera en lägre grad av klassiska dominansattityder, tvärtemot hypotesen. Hypotesen visade sig också vara fel när det gäller social dominans och aggressiv dominans. Ingen av dessa variabler hade någon prediktiv effekt. Vilka variabler som var signifikanta i den slutliga modellen framgår i tabell 3.

Samma analys genomfördes också för män. Preliminär analys av förutsättningarna för regressionen visade att kraven kring linjäritet, multikollinearitet, normalitet och homoskedasticitet var uppfyllda. Inga utliggare påträffades. Social önskvärdhet i steg ett hade inget signifikant förklaringsvärde för variansen i klassisk dominansattityd ($p = 0.49$). Efter att de andra oberoende variablerna lagts till i steg två så var modellen inte heller signifikant ($p = 0.62$). Se tabell 3.

Tabell 3

Prediktorer för Klassiska Dominansattityder hos Kvinnor och Män

Variabel	β (kvinnor)	β (män)	β (alla)
Kön	-	-	0.430***
Ålder	0.168**	0.200	0.148**
Antal hundar	-0.118	-0.115	-0.126**
Bruksattityd	-0.169**	-0.006	-0.098*
Social dominans	0.028	0.012	0.038
Aggressiv dominans	0.083	0.099	0.075
Perspektivtagande	-0.064	0.009	-0.035
Empatisk omtanke	0.159*	-0.069	0.092
SDO	0.258***	0.124	0.205***

Not. R Square Change: 0.346*** (alla), 0.141*** (kvinnor), 0.066 (män). Manligt kön predicerar högre värden på klassisk dominansattityd.

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Skillnader i social dominans mellan katt- och hundmänniskor

Hypotesen var att människor som föredrar hundar har högre social dominans än människor som föredrar katter.

Ett t-test för oberoende grupper genomfördes för att jämföra värdena för social dominans mellan personer som föredrar hundar framför katter och tvärt om. Det fanns en signifikant skillnad mellan kattmänniskor ($M = 27.88$, $SD = 9.24$) och hundmänniskor ($M = 33.23$, $SD = 9.20$); $t(353) = -3.46$, $p = 0.001$ (two-tailed). Storleken på skillnaden i medelvärde (mean difference = -5.35 , 95% *CI*: -8.39 till -2.31) var liten till medel ($\eta^2 = 0.033$). 3.3% av variationen i social dominans kan förklaras av att man föredrar hundar eller katter.

Diskussion

Djurplågeriattityd

Den slutligt använda skalan för djurplågeriattityd hade god reliabilitet. Det betyder att de olika frågorna mätte samma underliggande begrepp. Två av frågorna handlade om användning av stackel respektive el-halsband. Det är olagligt i Sverige att alls använda båda dessa (SJVFS 2008:5, 4 § och 13 §). Användning utgör ett brott mot djurskyddslagen (36 § 2 p.) och eftersom de orsakar otillbörligt lidande så kan den också räknas som djurplågeri (BrB 16 kap. 13 §).

Analysen av svaren på enkäten visade att 34.0 % av variationen i djurplågeriattityd kunde förklaras med de oberoende variabler som ingick i studien. För kvinnorna separat var motsvarande siffra 17.7 % men för männen var inte modellen signifikant. Den viktigaste variabeln för att predicera djurplågeriattityd var klassisk dominansattityd för båda könen tillsammans och för kvinnorna separat. Näst viktigast var kön där manligt kön predicerade högre värden på djurplågeriattityd. En högre grad av bruksattityd predicerade en högre grad av djurplågeriattityd för båda könen tillsammans och kvinnorna separat, även om effekten var liten. Samma sak gällde för perspektivtagande för kvinnorna.

Av hypoteserna stämde att en hög grad av klassiska dominansattityder och en positiv inställning till att använda hundar för olika bruksändamål predicerar en överseende attityd till djurplågeri för att uppnå lydning. För männen var det största antal hundar som man har haft samtidigt signifikant på nivån $p < 0.05$, men samtidigt var inte modellen som helhet signifikant, vilket gör att det resultatet måste tolkas med stor försiktighet.

Manligt kön visade sig också predicera högre värden på djurplågeriattityd och det stämmer med forskning om djurplågeri generellt. Nästan alla som döms för djurplågeri är män (Flynn, 2001). Kvinnor döms bara oftare än män för djurplågeri i samband med att de samlar på stora mängder djur (Gerbasi, 2004). I en studie med självrapportering med 267 högskolestudenter på grundnivå kom Flynn (2001) fram till att 34.5 % av männen hade plågat något djur när de var barn eller ungdomar medan 9.3 % av kvinnorna hade gjort det. Siffrorna är mycket lika den andel av respondenterna i den här studien som var positivt inställda till olagliga metoder för att uppnå hundlydning (32.3 % av männen och 9.0 % av kvinnorna). Liknande skillnader mellan könen finns även när det gäller våldsbrott begångna mot människor, där runt 90 % av förövarna har varit män både i modern tid och när man tittar flera hundra år bakåt i historien (Eisner, 2003).

Ett mer överraskande resultat var att högre grad av perspektivtagande predicerar högre värden av djurplågeriattityd hos kvinnor. Det var tvärt emot hypotesen. En möjlig förklaring är att de med högre grad av perspektivtagande är mer överseende om andra använder hårda metoder mot olydiga hundar. En respondent kommenterade till exempel att hon aldrig hade behövt ta till något av de där knepen (till exempel att rycka i kopplet) för att få hunden att följa med, men hon förstod om andra kunde behöva det. För att ta reda på om den förklaringen stämmer så skulle man även behövt ha frågor i stil med: ”Jag skulle aldrig använda stackel på min hund, men på vissa andra hundar kan det kanske vara nödvändigt.”

Empatisk omtanke, aggressiv dominans, SDO och social dominans hade inget prediktivt värde. Att empatisk omtanke inte har någon betydelse stämmer med en studie av Henry (2006) bland studenter, där det inte fanns någon signifikant skillnad i empatisk omtanke mellan de som hade plågat djur och de som inte hade plågat djur. Henry spekulerade i att resultatet möjligen kunde bero på att studien gjordes retrospektivt och att människors empatiska omtanke kanske förändras mellan barndom och vuxen ålder. Med tanke på att resultatet blev likadant i den här studien och att den inte mätte retrospektivt så är förklaringen antagligen en annan. Henry för också fram en annan tänkbar förklaring, nämligen att empati mot människor inte är samma sak som empati mot djur. Den förklaringen förefaller mer sannolik. Att SDO samt aggressiv och social dominans inte har något prediktivt värde medan klassiska dominansattityder har det är ett intressant resultat. Hur det kan tänkas hänga ihop behandlas närmare efter diskussionen om faktorer som predicerar klassiska dominansattityder.

Klassiska dominansattityder

Skalan för klassiska dominansattityder hade också god reliabilitet, så frågorna mäter alltså samma grundläggande begrepp.

Analysen av svaren på enkäten visade att 34.6 % av variationen i klassiska dominansattityder kunde förklaras med de oberoende variabler som ingick i studien. För kvinnorna separat var motsvarande siffra 14.1 % men för männen var inte modellen signifikant. Den viktigaste variabeln för att predicera klassiska dominansattityder var kön, där manligt kön predicerade högre värden. Den näst viktigaste variabeln var SDO för båda könen tillsammans och för kvinnorna separat. Även högre ålder predicerade starkare klassiska dominansattityder för båda könen tillsammans och kvinnorna separat, medan empatisk omtanke enbart gjorde det för kvinnorna separat. Effekten av dessa båda variabler var dock

låg. Högre värden på bruksattityd predicerade lägre värden på dominansattityder för båda könen tillsammans och kvinnorna separat. För båda könen tillsammans så predicerade slutligen större antal hundar en lägre grad av klassisk dominansattityd. Båda dessa samband var också svaga.

Av hypoteserna stämde bara att högre grad av SDO predicerar högre grad av klassiska dominansattityder, men bara för kvinnorna och båda könen tillsammans. Att social dominans inte spelar någon roll kan kanske förklaras med att den handlar mer om att ta initiativ än att bestämma över andra. Att aggressiv dominans inte spelar någon roll kan kanske å sin sida förklaras med att den handlar om att få sin vilja igenom i största allmänhet, inte om att bestämma över andra. SDO handlar däremot om en preferens för hierarkier och att vissa ska underordna sig andra. Det är den bästa rent mänskliga motsvarigheten i studien till klassiska dominansattityder. Manligt kön predicerade också en högre grad av klassiska dominansattityder jämfört med kvinnligt kön. Kanske döljer sig också en del av variationen i SDO här. Män har nämligen mer hierarkiska attityder i allmänhet än kvinnor och de har högre SDO än vad kvinnor har (Pratto et al., 1994). Detta kan bero på biologiskt olika faktorer mellan de båda könen eftersom det har observerats även hos små barn. Enligt Hold-Cavell (1996) så har pojkars hierarkiska läggning redan vid två, tre års ålder mer att göra med dominans än med ledarskap. Bland barn i åldrarna 4 till 6 år så är konflikter som handlar om dominans oftare observerade bland pojkar än bland flickor, trots att flickor ägnar sig åt lika mycket ledarskap som pojkar gör. Kanske är det helt enkelt så att människor projicerar sina attityder om mänskliga hierarkier och dominans på djur. Tendensen att projicera mänskliga egenskaper på djur kallas antropomorfism och den är allra starkast när det gäller hundar, katter och primater (Eddy, Gallup, & Povinelli, 1993).

Att SDO predicerar en högre grad av klassiska dominansattityder men inte en högre grad av djurplågeriattityder är intressant. En högre grad av klassiska dominansattityder predicerar ju en högre grad av djurplågeriattityder. Det skulle kunna vara så att det finns två separata orsaker till att människor har klassiska dominansattityder. Den ena orsaken skulle kunna vara att man har uppfattningen att det är så hundar fungerar och att den uppfattningen påverkas av SDO. Den andra orsaken skulle kunna vara att man har en hårdför syn på hundar i allmänhet som medför att man tycker att de ska hålla sig på sin plats och att hårda tag är en bra metod för att få dem att lyda. I så fall är det inte säkert att SDO predicerar en sådan hårdför syn. Framtida forskning får utvisa hur det verkligen ligger till.

Ett oväntat resultat, om än svagt, var att ju fler hundar respondenterna har haft samtidigt desto lägre grad av klassiska dominansattityder har de. Kanske är det så att om man får egen erfarenhet av flera hundar som umgås tillsammans, så ser man att dominans inte har riktigt lika stor betydelse som man trodde innan. Bland annat har Bradshaw et al. (2009) visat att dominans inte alls spelar en lika stor roll bland hundar som man trodde förr.

En högre grad av bruksattityd predicerar också en lägre grad av klassiska dominansattityder, vilket är tvärt emot hypotesen. Detta gällde dock enbart för kvinnorna och det var ett väldigt svagt samband. Men kanske har de kvinnor som använder hundar till olika bruksändamål märkt att dominans inte är så viktigt som de trodde för att hundarna ska lära sig saker. Till exempel har Pongrácz et al. (2008) visat att subdominanta hundar lär sig bättre än dominant hundar från att observera andra hundar, men att de inte lär sig bättre än dominant hundar från att observera människor.

Högre ålder predicerade också oväntat en högre grad av klassiska dominansattityder, om än svagt. En förklaring skulle kunna vara att ju äldre människor är desto mer sannolikt är det att de har fått lära sig att hundlydnad ska bygga på dominans. Ett sådant sätt att tänka var nämligen det vanligaste förr (Yin, 2007). En annan förklaring skulle kunna vara att äldre människor har bildat sina uppfattningar om hundar under en tid då individualism och att tänka själv inte stod lika högt i kurs som nu. Enligt Twenge et al. (2004) så har individualismen ökat

stadigt sedan slutet av 1960-talet och det finns ett visst stöd för att det gäller flera olika kulturer. Hamamura (2011) har visat att det beror på vilka aspekter av individualism man mäter och var, men till exempel har attityden att det är viktigt för barn att lära sig att lyda haft en sjunkande trend under de senaste 25 åren i USA.

Ett annat oväntat resultat var att en högre grad av empatisk omtanke svagt predicerar en högre grad av klassiska dominansattityder hos kvinnor. Hills (1995) har kommit fram till att en högre grad av empati predicerar en högre grad av uppfattningen att djur har tankar och känslor. I denna studie fann man en positiv korrelation mellan empati för djur och om man trodde att djur hade känslor, kunde tänka och uppleva saker. I studien användes dock en empatiskala som var anpassad för djur, men som påminner mycket om skalan för empatisk omtanke. Den som inte tror att hundar kan tänka eller känna över huvud taget har antagligen också svårt att tro att hundar kan hålla reda på sin position i en tänkt hierarki inom gruppen.

Skillnader i social dominans mellan katt- och hundmänniskor

Hypotesen var att människor som föredrar hundar har högre social dominans än människor som föredrar katter. Det visade sig också stämma. Storleken på skillnaden i medelvärde var dock bara liten till medel. Man kan tänka sig att skillnaden beror på hur man uppfattar katter och hundar. Den stereotypa katten är ett djur som gör lite som det vill och bryr sig inte om vad någon annan säger åt det att göra. Den stereotypa hunden är den som vill vara sin husse eller matte till lags och därför är väldigt lyhörd för vad människor runt omkring den vill. Detta i sin tur leder kanske till att människor med olika personligheter dras till det ena eller det andra djuret. I det här fallet testades bara om hundmänniskor har högre social dominans än vad kattmänniskor har och det gjordes med tanke på de stereotypa uppfattningarna om att katter styr och hundar lyder. En kattmänniska med låg social dominans har kanske också lättare att ta en katts personlighet än vad en hundmänniska med en högre social dominans har.

Begränsningar

Även om antalet respondenter var ganska stort (n=355) så finns det ett antal begränsningar i studien.

Dels var det betydligt färre män (27.9 %) än kvinnor (72.1 %) som svarade på enkäten. Det är inte unikt för den här studien. Tvärtom är antagligen fördelningen ganska representativ för enkätstudier om hundar i allmänhet. Till exempel var fördelningen mellan män (26.1 %) och kvinnor (69.6 %) mycket lika i en studie av Hiby et al. (2004) där de enbart hade lämnat enkäter till människor som promenerade med sina hundar, samt till kunder på veterinärkliniker och i djurbutiker.

Det framgår inte heller från de data som samlats in hur stor andel av de som tittat på enkäten som besvarade respektive inte besvarade den.

Dessutom är det inte säkert att de människor som har besvarat enkäten är representativa för befolkningen i stort. Bland annat är det antagligen en avsevärd andel av alla hundägare som inte ägnar någon tid åt olika forum på Internet. Till exempel är det antagligen mindre vanligt bland äldre än bland yngre.

Ytterligare en svaghet är att den skala som användes för att mäta social önskvärdhet inte nådde upp till den önskade graden av reliabilitet.

En annan begränsning är att studien inte påvisar kausala samband utan enbart vilka faktorer som predicerar de beroende variabelerna.

Eftersom det inte tycks ha gjorts någon tidigare forskning kring den här studiens frågeställningar så var det problematiskt att välja bra oberoende variabler. Framtida studier bör göra en mer finfördelad uppdelning av de olika skalorna för att bättre fånga exakt vad som predicerar vad. Exempelvis är det lämpligt att dela upp skalorna för perspektivtagande och empatisk omtanke så att det går att ta reda på exakt vad i dessa som leder till de oväntade sambanden med djurplågeriattityder respektive klassiska dominansattityder. Det vore också bra med framtida forskning som undersöker samband och skillnader mellan empati för människor respektive djur.

Slutsatser

Ungefär en tredjedel av variationen i attityd till användning av plågsamma metoder för att uppnå hundlydnad kunde förklaras av de oberoende variablerna som ingick i studien. De två viktigaste var kön och klassisk dominansattityd. Det är redan känt att djurplågeri är mycket vanligare bland män än bland kvinnor. Däremot verkar det inte finnas någon tidigare studie som visar på sambandet mellan klassisk dominansattityd och plågsamma metoder för att uppnå hundlydnad.

Ungefär en tredjedel av variationen i klassisk dominansattityd kunde förklaras av de oberoende variabler som ingick i studien. Den allra viktigaste variabeln var kön, där manligt kön predicerar en högre grad av klassiska dominansattityder. Den näst viktigaste faktorn var SDO, som predicerar en högre grad av klassiska dominansattityder för båda könen tillsammans och för kvinnorna separat.

Det är intressant att en så pass stor del av variationen i klassisk dominansattityd kan förklaras av faktorer som har med kön, ålder och personlighet att göra. Det kan ju inte vara så att dominans är mer eller mindre viktigt för hundar i allmänhet beroende på vilken sorts människa det är som uttalar sig i frågan. I debatten kring dominans bör man alltså hålla i minnet att en betydande del av variationen i åsikter kommer från faktorer som kön, ålder och personlighetsdraget SDO.

Referenser

- Allen, M., Wilson, M., Hung, S., & Dunne, M. (2000). Values and beliefs of vegetarians and omnivores. *The Journal of Social Psychology, 140*, 405-422.
- Bilewicz, M., Imhoff, R., & Drogoz, M. (2011). The humanity of what we eat: conceptions of human uniqueness among vegetarians and omnivores. *European Journal of Social Psychology, 41*, 201-209.
- Bradshaw, J., Blackwell, E., & Casey, R. (2009). Dominance in domestic dogs - useful construct or bad habit? *Journal of Veterinary Behavior, 4*, 135-144.
- Davis, M. (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *JSAS Catalog of selected Documents in Psychology, 10*, 85.
- Drews, C. (1993). The concept and definition of dominance in animal behaviour. *Behaviour, 125*, 283-313.
- Eddy, T., Gallup, G., & Povinelli, D. (1993). Attribution of cognitive states to animals: anthropomorphism in comparative perspective. *Journal of Social Issues, 49*, 87-101.
- Eisner, M. (2003). Long-term historical trends in violent crime. *Crime and Justice, 30*, 83-142.
- Flynn, C. (2001). Acknowledging the "zoological connection": a sociological analysis of animal cruelty. *Society & Animals, 9*, 71-87.
- Gerbas, K. (2004). Gender and nonhuman animal cruelty convictions: data from pet-abuse.com. *Society & Animals, 12*, 359-365.
- Grognet, J. & Parker, T. (1992). Further diagnosis and treatment of canine dominance aggression. *Canadian Veterinary Journal, 33*, 409-410.
- Hallgren, A. (2006). *Alfasyndromet*. Västerås: ICA Bokförlag.
- Hamamura, T. (2011). Are cultures becoming individualistic? A cross-temporal comparison of individualism-collectivism in the United States and Japan. *Personality and Social Psychology Review, 16*, 3-24.
- Henry, B. (2006). Empathy, home environment, and attitudes toward animals in relation to animal abuse. *Anthrozoös, 19*, 17-34.
- Hiby, E., Rooney, N., & Bradshaw, J. (2004). Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare, 13*, 63-69.
- Hills, A. (1993). The motivational bases of attitudes towards animals. *Society and Animals, 1*, 111-128.
- Hills, A. (1995). Empathy and belief in the mental experience of animals. *Anthrozoös, 8*, 132-142.

- Hold-Cavell, B. (1996). The ethological bases of status hierarchies. In Wiessner, P. & Schiefenhövel (Eds.), *Food and the status quest* (pp. 19-31). Providence: Berghahn Books.
- Hyers, L. (2006). Myths used to legitimize the exploitation of animals: An application of social dominance theory. *Anthrozoös*, *19*, 194-210.
- Jackson-Schebetta, L. (2009). Mythologies and commodifications of dominion in the dog whisperer with Cesar Millan. *Journal for Critical Animal Studies*, *7*, 107-131.
- Kalma, A., Visser, L., & Peeters, A. (1993). Sociable and aggressive dominance: personality differences in leadership style? *Leadership Quarterly*, *4*, 45-64.
- Kid, A., & Kid, R. (1980). Personality characteristics and preferences in pet ownership. *Psychological Reports*, *46*, 939-949.
- Mech, D. (2008). Whatever happened to the term alpha wolf? *International Wolf, Winter 2008*, 4-8.
- Millan, C., & Peltier, M. (2006). *Cesar's Way*. New York: Harmony Books.
- Osborne, J., & Waters, E. (2002). Four assumptions of multiple regression that researchers should always test. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, *8*, 1-5.
- Pallant, J. (2007). *SPSS Survival Manual*. Maidenhead: Open University Press.
- Perrin, P. (1955). Pecking order. *American Speech*, *30*, 265-268.
- Perrine, R., & Osborne, H. (1998). Personality characteristics of dog and cat persons. *Anthrozoös*, *11*, 33-40.
- Pongrácz, P., Vida, V., Bánhegyi, P., & Miklósi, Á. (2008). How does dominance rank status affect individual and social learning performance in the dog (*Canis familiaris*)? *Animal Cognition*, *11*, 75-82.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L., & Malle, B. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*, *4*, 741-763.
- Rudmin, F. (1999). Norwegian short form of the marlowe-crowne social desirability scale. *Scandinavian Journal of Psychology*, *40*: 229-233.
- Schenkel, R. (1947). Ausdrucks-studien an wölfen: gefangenschafts-beobachtungen. *Behaviour*, *1*, 81-129.
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2007). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.

- Twenge, J., Zhang, L., & Im, C. (2004). It's beyond my control: a cross-temporal meta-analysis of increasing externality in locus of control, 1960-2002. *Personality and Social Psychology Review*, 3, 308-319.
- Yin, S. (2007). Dominance versus leadership in dog training. *Compendium: Continuing Education for the Practicing Veterinarian*, 29, 414-417, 432.
- Zimen, E. (1981). *The wolf: a species in danger*. New York: Delacorte Press.

Appendix

Frågor som rör bruk av hund

3. Jag tycker att sällskap och/eller vänskap är ett bra syfte med att ha hund.
4. Jag tycker att jakt är ett bra syfte med att ha hund.
5. Jag tycker att tävling är ett bra syfte med att ha hund.
6. Jag tycker att bruksuppgifter i allmänhet är ett bra syfte med att ha hund.
7. Jag tycker att utställning är ett bra syfte med att ha hund.

Fråga 3 räknas inte in utan finns bara med för att vilseleda respondenterna om det exakta syftet med frågorna.

Klassisk dominansattityd

8. En grupp hundar har alltid en dominant ledare som bestämmer vad de andra i gruppen ska göra.
9. Om man låter hunden gå först genom en dörr så har man visat att man låter den vara flockledare.
10. En människa som är flockledare för sina hundar äter alltid före det att hunden får äta.
11. Det mest centrala för att uppnå lydighet är att tydligt visa för hunden att man är den dominanta individen i förhållandet.
12. Genom att ägaren agerar dominant bidrar det till ökad trygghet för hunden.
13. Hunden får inte vara uppe i soffan eller på andra möbler för det signalerar dominans.

Djurplågeriattityd

14. Det är olämpligt att rycka kraftigt och tvärt i en hunds koppel för att korrigera ett beteende. (v)
15. Det är olämpligt att använda el-halsband för att få en hund att kunna springa lös i naturen utan att jaga vilt. (v)
16. Det är olämpligt att använda stackel (halsband med piggare in mot halsen) för att få hunden att lyda. (v)
17. Det är olämpligt att använda stryphalsband (ett halsband som dras åt när hunden eller föraren drar i koppel) för att få hunden att lyda. (v)
18. Ibland krävs ett visst mått av fysiskt våld mot en hund för att uppnå lydighet.

Perspektivtagande

19. Om jag är säker på att jag har rätt om något så slösar jag inte mycket tid på att lyssna på andra människors argument. (v)
20. Ibland tycker jag att det är svårt att se saker och ting från andra människors perspektiv. (v)
21. Ibland försöker jag förstå mina vänner bättre genom att föreställa mig hur saker upplevs från deras håll.
22. Jag försöker se saken ur allas perspektiv innan jag fattar ett beslut.
23. Jag tror att det alltid finns två sidor av ett problem och försöker se dem båda.

Empatisk omtanke

24. Jag skulle beskriva mig själv som en ganska ömhjärtad person.
25. Vanligtvis bekymrar jag mig inte så mycket över andra människors olycka. (v)
26. Jag är vanligtvis inte så bekymrad om jag ser att någon annan har problem. (v)
27. När jag ser någon bli orättvist behandlad känner jag ibland inte så mycket medkänsla för dem. (v)
28. När jag ser någon bli utnyttjad känner jag mig beskyddande mot den.
29. Jag känner mig sorgsen när jag ser en person hamna utanför i en grupp.
30. Jag har ofta ömma och omtänksamma känslor för människor som inte är lika lyckligt lottade som jag.

Social dominans

31. Jag har inga problem med att prata inför en grupp människor.
32. Det råder inga tvivel om att jag skulle bli en bra ledare.
33. Naturligtvis har jag bra självförtroende.
34. Det är inte svårt för mig att starta en konversation i en grupp.
35. Jag är inte blyg bland främlingar.
36. Jag gillar att ta ansvar.
37. Människor vänder sig till mig för beslut.

Aggressiv dominans

38. Jag kan se vem som helst i ögonen samtidigt som jag ljuger och ändå hålla god min.
39. Jag kan ljuga utan att någon märker det.
40. Jag känner att det är viktigt att få som jag vill.
41. Jag anser att det är viktigt att få som jag vill även om det orsakar ett gräl.
42. Jag ger smarta sarkastiska kommentarer om människor förtjänar det.
43. Jag blir hellre ogillad för att vara otrevlig än att människor ser ner på mig för att jag inte uppnår mina mål.

Social dominansorientering (SDO)

44. Somliga grupper av människor är helt enkelt underlägsna andra grupper.
45. Det är okej om vissa grupper har mer chans i livet än andra.
46. Om vissa människor höll sig på sin plats så skulle det finnas färre problem.
47. Det är antagligen en bra sak att vissa grupper är på toppen och andra är på botten.
48. Ibland måste andra grupper hållas på sin plats.
49. Jämlikhet mellan grupper är något att sträva efter. (v)
50. Ingen grupp ska vara dominant i samhället. (v)

Kortform av Marlowe-Crowne Social Desirability Scale

51. Jag är en bra lyssnare oavsett vem jag pratar med.
52. Det har funnits tillfällen då jag utnyttjat någon. (v)
53. Ibland vill jag hellre hämnas än att glömma och förlåta. (v)
54. När det är något jag inte vet så gör det mig inget alls att erkänna det.
55. Det har funnits tillfällen när jag känt för att slå sönder saker. (v)
56. Jag tycker aldrig illa om när jag blir ombedd att återgälda en tjänst.

57. Jag har nästan aldrig haft lust att skälla ut någon.
58. Ibland blir jag irriterad på människor som ber mig om tjänster. (v)
59. Ibland när människor misslyckas tycker jag att de får vad de förtjänar. (v)
60. Jag har aldrig avsiktligt sagt något som har sårat någons känslor.